

CENTRUM

Dr.Brom

Role centra je šachové partii klíčová. O jeho ovládnutí se snaží protivníci od prvních tahů. Tento boj nabývá rozličných forem. Někdy se snaží oba ovládnout centrum svými pěšci, jindy jedna strana připustí vytvoření silného pěšcového centra soupeřem a pak se jej snaží rozbít a centrální pole uchvátit figurami.

Prozkoumáme některé pro současnou praxi typické pozice s cílem ukázat, kdy je vzdání se centra nevýhodné a kdy je naopak plně nezávadné.

Takřka v každém zahájení je problematika boje o centrum jedním ze základních aspektů. Pokud je zakončena úspěchem jednoho z protivníků, získá tak poziční převahu, kterou se snaží zvětšit a uplatnit. Dlouholetá zkušenost ukazuje, že šachisté kladoucí největší důraz na „centrální strategii“ si ulehčují další možnosti svého růstu.

Pochopení role centra musí pomoci pochopit problematiku zahájení ve fázi střední hry a zavčas se orientovat v současných zahajovacích systémech a k nim příslušejícím strategickým plánům.

1. Volní centrální pěšci.

Sílu volných centrálních pěšců si ukážeme na následujících partiích.

Lutikov Krutjanskij
Moskva, 1958

1.d4 Jf6 2.c4 e6 3.Jc3 Sb4 4.e3
c5 5.Jge2 0-0 6.a3 cd 7.ed Se7 8.g3
d5 9.c5 b6 10.b4 bc 11.dc

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	r	♗	l	♘	t	k	+	(
7	p	+		♙	p	p	p	'	
6	+		+	p	♗		+	&	
5	+	♞	p	+		+		%	
4	♞		+		+			\$	
3	♞	♗		+	♞			#	
2	+		+	N	♞	♞	"		
1	R	♙	Q	K	L	+	R	!	
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Vznikla jedna ze základních pozic Nimcovičovy indické. Bílý má volné pěšce na dámském křídle, černý v centru. Ti by měli vážit víc. Výsledek partie ale vždy závisí na zkušenostech a síle soupeřů...

11...a6 12.Sg2 Va7 13.0-0 Jc6 14.Sb2 Jfd7 15.Ja4 Je5 16.Sd4 Sf6 17.Vc1 Vc7 18.Db3 Sb7 19.Vfd1 Da8 20.f4 Jc6 21.Sf6 Jf6 22.Jb6 Dd8 23.a4 Jd7 24. Jd7 Vd7 25.b5 Ja5 26.dd3 Sa8 27.Vc2 Db8 28.Dd2 Dd8 29.c6 Db6+ 30.Dd4 Dd4+ 31.Jd4 Vd6 32.Vc5 Vc8 33.f5 e5 34.Je2 ab 35.Jc6 36.Vd5 Vd5 37.Sd5 Je7 38.Vc8+ Jc8 39.Sa8 Jb6 40.Sc6 1:0

Proč černý prohrál ? Inu nevěděl si rady a přešlapoval na místě. Nedokázal rozpohybovat své centrální pěšce a neúčinně převaloval své figurky. Když chci něco hrát, je důležité znát partie významných hráčů v daném zahájení.

Gligorič **Sabo**
Turnaj kandidátů, 1952

11...a5 12.Vb1 ab 13.ab Jc6 14. Sg2 Vb8 15.Sa3 Sd7 16.0-0 Ja7 17. Ve1 Je8 18.Sc1 Sf6 Všimněte si, jak důsledně Sabo blokuje pěšce soupeře a sám si připravuje postup svých centrálních pěšců.

```

X A B C D E F G H Y
8  t   w n t k + (
7  n   + l + p p p '
6  +   + p v   + &
5+  P p +   + %
4  P   +   +   + $
3+  N   +   P   #
2  +   + N P L P "
1+  R V Q R K !
x a b c d e f g h y

```

19.Sf4 ...

Bílý provokuje postup pěšců soupeře, při tom však jasně nedoceňuje jejich sílu.

19.... e5
20.Sd2 d4
21.Jd5 Sc6
22.Jf6+ Df6
23.Sc6 Dc6
24.f4 f6

Je velmi důležité nerozpojit pěšcový tandem.

25.Db3+ Kh8
26.Vef1 Jc7
27.Dc4 Ja7b5

Účinně blokuje bílého a chrání svého pěšce. A chránit jej je třeba pro vytvoření možnosti e5.

28.Vbe1 h6
29.g4 ...

Na dámském křídle bílý šance nemá, tak to zkusí na královském křídle.

29.... Vbe8
30.f5 Dd5
31.Dc4 ...

Bílému se nelíbí koncovka po 31.Dd5 Jd5. A právem. Slabost jeho

pěšců dámského křídla by se stala zřejmou.

31.... Kh7
32..Jg3 e4

```

X A B C D E F G H Y
8 + + r t + (
7 + n + p k '
6 + + p p &
5 + n P q + P + %
4 P p p + P + $
3 + + + N #
2 + v + P "
1 + W R R K !
x a b c d e f g h y

```

Jak vidíte, černí pěšci se stali hroznou silou. *Je poučné sledovat, jak je Sabo posunuje neroztrhujíc jednoho od druhého a znemožňuje tak vklínit mezi ně bílé figury. Při postupu pěšců je důležité dodržovat právě tuto metodu.*

Protože bílý nevidí možnost zastavit postup bílých pěšců, snaží se o útok na krále. Vzhledem k tomu, že černý ovládá centrum, bude protiútok lehce odražen.

33.Sf4 e3
34.Dd1 Dc4
35.h4 Jd5
36.g5 d3
37.Dg4 Vg8

Důležitý obranný tah, odvracející hrozbu 38.gh a 39.Dg6+

38.Jh5 Ve4
39.g6+ Kh8
40.Dg3+

Bílý vzdal nečekajíc na odpověď soupeře. 0:1

Závěrečná pozice zasluhuje diagram.

```

X A B C D E F G H Y
8 + + + r k (
7 + + + p '
6 + + p P p &
5 + n P n + P + N %
4 P q + r v Q P $
3 + + p p + #
2 + + + + "
1 + + R R K !
x a b c d e f g h y

```

Na závěr ukázka ze současnosti v podání třináctiletého GM Carlsena z Norska

Al-Hadari Carlsen
Dubaj 2004-07

1.e4 c5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 g6 4.0-0 Sg7 5.Ve1 Jf6 6.c3 0-0 7.d4 d5!?
8.ed Dd5 9.c4 (Nejde 9.Sc6 Dc6 10.Ve7 Se6) **9...Dd6 10.d5 Jd4!**
Znamení tah **11.Jd4 cd4 12.h3**
Nejde totiž 12.Dd4 ? Jg4!
12...a6 13.Sa4 b5 14.cb ab 15.Sb5 Dd5 16.a4 Sb7 17.Sf1?!
lépe 17.f3 17...e5 18.b4 e4 19. b5 Jd7

Centrální černí pěšci začínají úřadovat. Partie je strategicky rozhodnuta, jde pouze o technické provedení. Bílé figury jsou smáčknuty na základní řadu.

X A B C D E F G H Y
 8 r + + t k + (
 7 + l + n + p v p '
 6 + + + p + &
 5 + P + q + + %
 4 P + p p + + \$
 3 + + + + P #
 2 + + P P + "
 1 R N L Q R L K !
 x a b c d e f g h y

20.Va3 d3 21. Jd2 f5 22.Db3
Vfc8 23.Dd5+ Sd5 Výměna dam
 tlak černého neoslabí. **24.a5 Sf8**
25.Va4 Jb6! Důsledná blokáda
 spojená s aktivním tlakem na bílou
 pozici. **26. Va1 Sb4 27.a6 Vc2**
28.Vd1 Sc3 29.Va3 Vc1 30.Vc1
Sd2 a bílý vzdal 0:1

X A B C D E F G H Y
 8 r + + + k + (
 7 + + + + p '
 6 P n + + p + &
 5 + P + l + p + %
 4 + + p + + \$
 3 R + p + + P #
 2 + v P P + "
 1 + R + L K !
 x a b c d e f g h y

Učme se od mistrů ! Carlson to dělá
 také tak.

Nyní se podíváme na dvě typické
 pěšcové výstavby.

2. Pěšcová struktura v moderním Ben-Oni

Tuto pěšcovou strukturu můžeme
 často potkat v současné praxi.

X A B C D E F G H Y
 8 + + + k + (
 7 p p + + p + p '
 6 + p + p + &
 5 + p P + + %
 4 + + P P + \$
 3 + + + + #
 2 P P + + P P "
 1 + + + K !
 x a b c d e f g h y

Bílý hrozí ve vhodný okamžik
 zahrát e5 a značně zesílit svoji
 pozici. Aby získal protišance, snaží
 se černý získat protihru na dámském
 křídle, kde má plus pěšce (b5, c4,...)
 a vytvořit tlak na pěšce „e“.

Podívejme se na příklady.

Chavin **Zverjaka**
Kijev, 1954

X A B C D E F G H Y
 8 t l w r + k + (
 7 + n + p v p '
 6 p + p n p + &
 5 + p p P + + %
 4 P + N + P P + \$
 3 + N + L + #
 2 P + + P P "
 1 R L Q R K !
 x a b c d e f g h y

16.Jd6

...

Přechodná oběť – figura je hned odehrána zpět. Černý se ale opozdil s protihrou na dámském křídle, průraz bílého v centru je dobře připraven – král v bezpečí a výborné umístění figur.

16....	Dd6
17.e5	Dd8
18.ef6	Ve1+
19.De1	Df6
20.ab	Jb5
21.Jb5	ab

Nehledě na výměnu několika figur a materiální rovnováhu, získal bílý rozhodující převahu díky silnému centrálnímu pěšci a ovládnutí dvěma otevřenými sloupci.

22.De8+	Sf8
23.Va7	Vb7

Bílý hrozil následným postupem pěšce „d“. Černý nemá uspokojivou obranu.

24.Va8	Vc7
25.Kf1	b4
26.Kf2	...

Bílý nepospíchá s braním střelce, kterého stejně nejde zachránit. Těch pár šachů mu neublíží.

26....	Dh4+
27.g3	Dh2+
29.Sg2	Vce7
30.Ke2	Dg2+
31.Kd3	Dd5+
32.Kc2	De4+
33.Kb3	c4+
34.Ka4	

konec šachů, černý vzdal

Sëmisch**Euve***Visbaden, 1925*

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	r	♗	l	♘	t	k	+	(
7	p	p	+		+	p	v	'	
6	+		p		+	p	+	&	
5	+	N	p	P	+		+	p	%
4	+	N	+	P	P	n	+	\$	
3	+		+		+		+	#	
2	P	P		+	L	+	P	P	"
1	R	♙	Q	♞		+	R	!	
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Je pravděpodobné, že při svém 13-tém tahu (13.Jb5) Sëmisch plánoval oběť figury. Těžko se jednalo o bezplánovitou akci. Zcela zřejmě ale nedocenil sílu možné protihry.

13....	a6
14.Jbd6	b5
15.Jc8	bc
16.e5	Dc8
17.h3	Jh6
18.g4	...

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	r	♗	q	+		t	k	+	(
7	+		+		+	p	v	'	
6	p	+		+		+	p	♗	&
5	+		p	P	P		+	p	%
4	+	p	+		P	P	+	\$	
3	+		+		+		+	P	#
2	P	P		+	L	+		+	"
1	R	♙	Q	♞		+	R	!	
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Bílý má sice silné pěšce, černý má ale přeci jen o figuru více. Hlavně však bílí pěšci nemají dostatečnou podporu a král stojí zle.

18....	Jd7
19.gh5	Dd8
20.0-0	Dh4
21.Vf3	gh5
22.Vc3	Vae8
23.Sd2	Je5

Tato proti oběť nazrávala již dříve. Bílý již není schopen při obnaženém králi se vypořádat s centralizovanými figurami soupeře.

24.fe5	Ve5
25.Se1	De7
26.d6	De6
27.Sf1	Vg5+
28.Vg3	De3+
29.Kg2	Sd4
30.Vg5	Dg5+

bílý vzdal 0:1 Po 31.Kf3 dostane mat pátým tahem.

V Ben Oni bílý často upouští od f4, a obrací pozornost na lepší krytí pe4, někdy hraje f3.

Úspěšně bylo bílé centrum použito v následující partii.

Bertog **Petrosjan**
Oberhausen, 1961

```

X A B C D E F G H Y
8 r + l ♖ t k + (
7 p p + n s p ♗ p '
6 + ♗ + p + &
5 + ♗ ♗ + + %
4 + + ♗ ♗ + $
3 + ♗ L + + #
2 ♗ ♗ + N + ♗ ♗ "
1 ♗ ♗ Q + R ♗ !
x a b c d e f g h y

```

10.... **f5!**

Touto cestou likviduje černý důležitého centrálního pěšce.

11.Jg3	Jf6
12.ef	Jf5
13.Jf5	Sf5
14.h3?	...

Jak tento, tak následující tah bílého není nutný. Výsledkem je oslabený král. Daleko více šancí na úspěšnou obranu dávalo 14.Sf5 gf 15.Dd3 Dd7 16.Sd2, i když i zde zasluhuje postavení černého přednost. Má lepší perspektivy v boji o centrální pole a pěšcovou převahu na dámském křídle.

14...	Ve8
15.g4	Sd3
16.Dd3	Db6
17.Kg2	Ve7
18.b3	Db4!
19.Sd2	Dd4
20.Vf3	Je4

Černý dosáhl silné centralizace figur. Ovládání jediné volné linie a slabost pd5 mu bez ohledu na

zjednodušení umožňují rychle získat rozhodující převahu.

21.Vad1 Dd3
 22.Vfd3 Jc3
 23.Sc3 Sc3
 24.Vc3 Ve2+
 25.Kg3 Vae8

T.Petrosjan technicky uplatní svoji výhodu. Nebylo třeba pospíchat s vzetím pěšce a2 a pustit tak z ruky linii „e“.

26.f5 gf5
 27.gf5 Kf7
 28.Vf3 Kf6
 29.b4 Vg8+
 30.Kf4 cb4
 31.Vd4 a5
 32.a3 Ve5
 33.ab4 Vf5+
 34.Ke3 Vf3+
 35.Kf3 Va8

a během několika tahů bílý vzdal 0:1

Cholm **Ljubojevič**
Skopje, 1972

1.d4 Jf6 2.c4 e6 3.Jf3 c5 4.e3
 Se7 5.Jc3 0-0 6.d5 ed 7.cd d6 8.Jd2
 Ve8 9.Se2 Ja6 10.0-0 Jc7 11.e4 Sd7
 12.a4 a6 13.f4 Sf8 14.Sf3 Vb8

X A B C D E F G H Y
 8 t w r v k + (
 7+ p n l + p p p '
 6p + p n + &
 5+ p P + + %
 4P + + P P + \$
 3+ N + L + #
 2 P N + P P "
 1R v Q + R K !
 x a b c d e f g h y

Zde zasluhovalo přednost 15.Jc4 s případným braním pěšce d6 a následným e5 a na 15...b5 16.ab S:b5 pokračovat 17.Jb5 ab 18.Ja5

15.g4? h6 16.h3 b5 17.ab ab
 18.b4 cb 19.Je2 Va8 20.Sb2 Va4
 21.Jg3 g6 22.Jb3 Sg7 23.Dd2 Ja8
 24.e5 Jh7 25.Vfe1 Jb6

X A B C D E F G H Y
 8 + w r + k + (
 7+ + l + p v n '
 6 n p + p p &
 5+ p + P + + %
 4r p + P P P + \$
 3+ N + + L N P #
 2 v w + + "
 1R + R K !
 x a b c d e f g h y

26.Dc1 Jc4 27.Va4 Vb2 28.Vb4
 Jd3 29.Dd2 Je1 30.De1 de 31.f5
 Jg5 32.Sg2 Sf8
 bílý vzdal 0:1

Zkoumání zakončíme partií z nedávné doby.

Ivaniševič **Kovačević**
Bělehrad, 1998

1.d4 c5 2.d5 Jf6 3.c4 e6 4.Jc3 exd5
 5.cxd5 d6 6.e4 g6 7.f4 Sg7 8.Sb5+
 Jfd7 9.a40-0 10.Jf3 Ja6 11.0-0 Jb4
 [Časté bývá 11...Jc7 12.Sxd7 Sxd7
 13.f5 gxf5 14.Sg5 f6 15.Sf4 Je8
 16.Dd2!?N a6 17.h3 b5 18.axb5
 axb5 19.Vxa8 Dxa8 20.exf5 Sxf5
 21.Jxb5 Da6 22.Jc3 Jc7 23.Sh6 Dd3

24.Sxg7 Kxg7 25.Df2 Sg6 26.Vd1
Dc2 27.Vd2 Df5 28.Dg3±] **12.Kh1**
Bílý sází na profylaxi šachů **12...a6**
13.Sxd7 Sxd7 14.f5

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	r	+	♙	t	k	+	(
7	+	p	+	l	+	p	v	p	'
6	p	+	♙	+	p	+	&		
5	+	♙	♙	+	♙	+	%		
4	♙	♙	+	♙	+	+	\$		
3	+	♙	+	♙	+	+	#		
2	♙	+	+	♙	♙	"			
1	♙	♙	Q	+	R	+	K	!	
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

gxf5N Černý se rozhoduje pro tento závazný tah. [14...c4!? 15.Sg5 Sf6 16.Dd2 Jd3 17.h3?! gxf5 18.exf5 Sxf5 19.Sxf6 Dxf6 20.Jd4 Dxd4 21.Vxf5 Vae8 22.Dh6 f6 23.Vaf1 Vf7 24.Dh5 Ve5 25.Vxe5 Jxe5 26.Df5 Kg7 s lepší pozicí černého] **15.Sg5 f6 16.Sf4 fxe4!?** Vzniká komplikovaná taktická pozice. **17.Jxe4 Sf5 18.Jxd6 Sd3 19.Vf2 Dd7** [19...c4? 20.De1! a5 21.De6±±] **20.Db3** [20.Je1!? c4 21.b3 Jxd5 22.Jxd3 cxd3 23.Dxd3 Jxf4 24.Vxf4] **20...a5 21.Jd2** [21.Vd2?! Dg4] **21...Va6 22.J2c4** [22.J2e4? c4!] **22...Sxc4 23.Jxc4 Dxd5 24.Vd2** Černý musí hrát velmi aktivně. **24...Df7 25.Vad1** [25.Se3!?!] **25...Ve6 26.Dg3!?** [26.Jd6?? Ve1+– +; 26.Jxa5] **26...Dg6 27.Vd7 Dxc3 28.hxc3** [28.Sxg3 f5 29.Vxb7 f4 30.Sf2 Sd4!?!] **28...f5** [28...b6!?! 29.Vb7] **29.Vxb7 Sd4 30.Jxa5! Sxb2** [30...Vff6? 31.Vxb4 cxb4 32.Vxd4+–] **31.Jc4 Sc3 32.a5 Vfe8**

33.Vdd7 Ve1+?! 34.Kh2 Va1 35.Jd6?! [Chyba, lepší bylo 35.Se5! Sxe5 36.Jxe5+–] **35...Vf8** [35...Va8 36.Jxf5+–] **36.Sh6 Jd3 37.Sxf8?** Taktický úlet kazící nadějnou bílou pozici. [Správné bylo 37.Vg7+! Sxg7 (37...Kh8 38.Jf7+ Vxf7 39.Vb8+–) 38.Vxg7+ Kh8 39.Jf7+ Vxf7 40.Vxf7+–; 37.Vf7!+–] **37...Jf2!** Pokus vytvořit s minimálními silami matovou síť.

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+	+	♙	k	+	(
7	+	R	+	R	+	+	p	'	
6	+	♙	+	+	+	&			
5	♙	♙	+	p	+	%			
4	+	+	+	+	+	\$			
3	+	v	+	♙	#				
2	+	+	♙	♙	♙	"			
1	t	+	+	+	+	!			
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

38.g4 f4 39.Vg7+ Sxg7 40.Vxg7+ Kxf8 41.Vf7+ Kg8 42.Vxf4 Jd3 43.Vf3 Je5 44.Vf5 Jd7 45.Vd5 Kf8! [45...Vxa5? 46.Jb7+–] **46.Je4 Ke7 47.Jxc5 Jf6 48.Jb3** [48.Vd4 Vxa5=] **48...Va3 49.Vb5 Jxg4+ 50.Kg3 Jf6 51.Kf4 Jd7 52.Vb7** [52.Jc5!?!] **52...Kd6 53.a6 h5!** [53...Vxa6? 54.Vxd7+ Kxd7 55.Jc5+–] **54.Kg5 Va2 55.g3 Vg2= 56.a7** [56.Kh4 Vh2+ 57.Kg5 Vg2=; 56.Kf4 Vf2+] **56...Vxg3+ 57.Kxh5** [57.Kh6 Vg8=] **57...Jf6+ 58.Kh4 Vg4+ 59.Kh3 Va4 60.Jd2 Kc6 61.Vf7 Jd7 ½**

3. Útok čtyř pěšců v Aljechinově obraně.

Útok čtyř pěšců patří k nejkomplicovanějším v Aljechinově zahájení. Bílý se rozhoduje pro vytvoření silné pěšcové armády v centru. Boj vyžaduje již od začátku maximální přesnost od obou soupeřů. Vznikají mnohočetné strategické problémy, které nejsou dodnes vyřešeny.

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+		+	k	+		+	(
7	p	p	p		+	p	p	p	'
6	+		+	p	+		+	&	
5	+		+	P		+		%	
4	+	P	P		+		+	\$	
3	+		+		+		+	#	
2	P	P		+		+	P	P	"
1	+		+	K		+		!	
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Giorgadze

Kopylov

Leningrad, 1948

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	r	+	W	k	v		t	(
7	p	p	p		+	p	p	p	'
6	n		+	p	+		+	&	
5	+		+	P	I	+		%	
4	n	P	P		+		+	\$	
3	+	N	V		+		+	#	
2	P	P		+	L	+	P	P	"
1	+	R	Q	K		N	R	!	
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Bílý vysunul pěšce a zanedbal vývin. Černý se snaží toho ihned využít.

10....

c5!

Nutný tah. Centrum je nutno rozbít hned. Bílý se měl nyní smířit s výměnou centrálního pěšce za křídelního a hrát 11.Jf3, udržujíc dobrou pozici. Místo toho jej posunul a vytvořil na první pohled silnou falangu. Pokud by se mu podařilo dokončit vývin a ukrýt krále, stali by se pěšci hroznou silou.

11.d5

ed5

12.cd5

Jc4!

Ejhe, v čem je zakopaný pes ! Nyní se oba centrální pěšci bílého stávají nenapravitelně slabými. Po 13.Sc4 Dh4+ a 14...Dc4 by bílý nevydržel déle než v partii. Nelze ani 13.Da4+ pro 13...Sd7. Především pro to hrál černý 11....ed

13.Sf4

Jb2

Černý hrozí po ústupu dámy získat figuru nebo kvalitu. Georgadze sice našel způsob jak se tomu vyhnout, stálo jej to ale dalšího, tentokrát centrálního pěšce. Partie je rozhodnuta.

14.Sb5+

Sd7

15.De2

Sb5

16.Db5+

Dd7

17.Kd2

Db5

18.Jb5

Jb4d5

Smutný konec jednoho z centrálních útočníků!

19.Jh3

c4

Bílý zahrál ještě **20.Ke2** a hned vzdal. 0:1

Velmi zajímavý průběh mělo střetnutí dvou ruských emigrantů. Komentuje budoucí WM. Aljechin

Znosko-Borovskij **Aljechin**
Paříž, 1925

1.e4 Jf6 2.e5 Jd5 3.c4 Jb6 4.d4 d6 5.f4 de 6.fe Jc6 7.Se3 Sf5 8. Jf3 e6 9.Jc3 Zde je správné pomocí 9.a3 předejít útoku černého na centrum. Tah v textu umožnil černému lehce vyrovnat hru.

9...Jb4 10.Vc1 c5 11.a3 cd

Bílý měl hledat vyrovnání pomocí 12.Jd4 Jc6 13.Jc6 Dd1 14.Vd1 bc. Jím zvolený tah vyzývá oběť dámy, která měla vést k vítězství.

12.Sg5

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	r	+	♙	k	v		t	(
7	p	p	+		+	p	p	p	'
6	♖		+	p	+			+	&
5	+		+	♙	l	♘			%
4	♖	♙	♙		+			+	\$
3	♙	♖		+	N	+			#
2	♙		+	L	+	♙	♙	"	
1	+	♖	♙	♙		+	R	!	
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

12...dc

Na jakýkoliv jiný tah (f6, Se7, Dd7, Dc8) by následovalo 13.ab nebo 13.Jb5, což je výhodné bílému. Kombinace zvolená černým měla dát

jeho figurám rozhodující útok na krále.

13.Sd8 Vd8

Nepřesnost která měla silný vliv na moji chuť k boji a konec konců vedla k tomu, že jsem vypostil z ruky výhru. Správné bylo původně mnou zamýšlené vzetí 13...cb. Boj by se mohl pak vyvíjet asi takto : 1) 14.Sb6 / po 14.ab přijde 14....Vd8 a černý vyhrává / 14...bcD 15.Dc1 Jc2 16.Kf2 ab a pak Sc5 nebo Va3, 2) 14.Sg5 bcD 15.Sc1 Jc2 16.Kf2 Vd8 17.De2 Sc5 18.Kg3 0-0

s hrozbami Sd3 nebo jednoduše Ka3

V obou případech si černý zachovával při materiální rovnováze silné hrozby a bez diskuse by vyhrál-výsledek, který bylo možno dosáhnout i tahem v partii, ale za cenu nesrovnatelně většího úsilí.

14.Db3! cb 15.Db2 Ja4 16.Da1.

Sílu této odpovědi jsem nedocenil při provádění svého třináctého tahu. Jakýkoliv jiný tah bílého prohrával.

16...Jc2

Daleko důležitější než tato okamžitá výhra kvality bylo zničení bělopolného střelce soupeře. Po 16...Jd3 17.Sd3 Vd3 by bílý nemohl rochovat pro ztrátu dámy – 18...Va3 a to nejlepší co by mu zůstávalo by byla oběť kvality a ještě pěšce závdavkem – 18. c5! Sc5 19.Vc5 Jc5 20.0-0 Potom ale by černý pokračujíc 20...0-0 21.Jd4 Sg6 atd. zachovával rozhodující materiální převahu.

17.Vc2 Sc2 18.Jd4 Sg6

Tento tah je silnější než na první pohled se nabízející 18...Se4, neboť se tak černý vyhýbá výměně svého

potřebného královského střelce ve variantě 19.Jb5 Sc5 20.Jd6 Ke7! (nejde 21.Jb5 pro 21...Vb8! A černý vyhrává.) Bílý ale přesto druhou cestou docílí zajímavou protihru.

19.c5! Jc5

Zde jsem ztratil nemálo času na promyšlení kombinace s obětí figury pomocí 19...Sc5 (nehodí se 19...a6 pro 20.c6!). Po 20. Sb5 Ke7 21. Jb3 Sb6! 22.Sa4 Vd3 s hrozbami Ve3 a Vhd8 vyhlíželo postavení bílého krajně nezáviděníhodně. Má však jedinou, ale dostatečnou obranu 23.Jc1! Ve3 24.Je2 Sh5 25.Sd1 s postupným uvolněním , například : 25...Vd8 26.Db2 Vd4 27.h3 atd.

Proto se skromný tah v textu jeví jediným správným pokračováním.

20.Sb5 Jd7 21.Dc3 (vše bylo zahráno bílým s velkou chladnokrevností).

```

XABCDEFGHIY
8 + t k v t (
7 p p + n + p p p '
6 + + p + l + &
5 + L + P + %
4 + N + + $
3 P @ + + #
2 + + + P P "
1 + + K + R!
x a b c d e f g h y

```

21...a6

Do třetice se černému nabízela možnost výhry, ale rozčarován a duchem nepřítomen po svých dvou přehlédnutích zůstává slepým.

Rozhodujícím ziskem tempa bylo 21...Se7, protože na pohled hrozná odpověď 22.Dc7 se nebylo proč bát, například : 22...a6 23.Sa4 Se4! 24.0-0 b5 25.Sc2 Sc5 s lehkým uvolněním.

Nyní se však bílé figury ostrovtipnou obětí zbaví veškerých problémů a s jistotou remízy několik tahů usilují o vítězství.

22.Sd7 Vd7 23.Dc8 Vd8

24.Db7! Vd4 25.Dc6 Vd7 26.0-0! Sd3

Nejjednodušší obranou před hrozcí ztrátou věže bylo 26...Ke7, pro bílého bylo pak nejlepší jít ihned do remízy pomocí věčného šachu neboť 27.Vc1 je vyvráceno prostřednictvím 27...f6!. Chtěl jsem ale vyprovokovat svého soupeře na věžovou koncovku a tím se objasňuje můj poslední tah.

27.Vf7

Černý dosáhl svého cíle !Po 27.Dc8 byla remíza neodvratná.

27...Sc5! 28.Kh1

```

XABCDEFGHIY
8 + + k + t (
7 + + r + R p p '
6 p + Q + p + + &
5 + v P + %
4 + + + + $
3 P + l + + #
2 + + + P P "
1 + + + + K!
x a b c d e f g h y

```

28...Sb5!

Černý se vyhnul seriozního omylu 28...Se7 29.De6 Sg6!?

30.Ve7 Ve7 31.Dc8 Kf7 32.Dh8 Ve5! 33.Kg1 Ve8 s výhrou dámy. Problém je v tom, že bílý by mohl zahrát jednoduše 30.Vf1! a získat tak s hrozbami 31.Da6 a 31.Vc1 lepší hru.

29.De6 Ve7

Samozřejmě ne 29...Se7 pro 30.Ve7 atd. Chybné bylo i 29...Kd8, neboť po 30.Vd7 Sd7 31.Dd5! Vf8 32.g4! padala figura.

30.Ve7 Se7 31.Dc8 Sd8 32.De6 Se7

Nejjednodušší ze všeho. Na 32...Kf8 následují 33.a4! Sa4 34.Df5 a po 34...Ke7? Přijde 35.Dg4! Vf8 36.Db4 a bílý vítězí, zatímco správná odpověď 34...Ke8 po 35. De6 vede opět k remíze.

33.Dc8 Sd8 34.De6 Remis

Po mém nepovedeném 12-tém tahu využil můj soupeř bezesporu všechny taktické šance na záchranu a projevil vynikající taktický cit.

Že se v Aljechinově obraně dají i dnes vytvořit skvělá díla ukazují následující ukázky.

Bronštejn **Ljubojevič**
Petropolis, 1973

1.e4 Jf6 2.e5 Jd5 3.c4 Jb6 4.d4 d6 5.f4 de 6.fe c5!? 7.d5 e6 8.Jc3 ed 9.cd c4 10.Jf3 Sg4 11.Dd4 Sf3 12.gf Sb4 13.Sc4 0-0

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	r	♗	♘	♙	♚	♛	♜	♝	(
7	♞	♟	+	+	+	♞	♟	♞	'
6	♞	+	+	+	+	&			
5	+	+	♞	♟	+	%			
4	♙	L	♘	+	+	\$			
3	+	♞	+	♞	+	#			
2	♞	♟	+	+	♟	"			
1	♞	♙	♞	+	♞	!			
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Výsledkem nešablonovitě soupeři rozehraného zahájení je pro bílého zisk pěšce, pro černého vývin. Navíc pozice bílého má mnoho slabin.

Na druhé straně získal bílý dvojici střelců, pěšcové centrum a otevřený sloupec „g“. Co převáží ?

14.Vg1

...

Ne jen logický tah, ale i chytrá past : na důvěřivé 14...Dc7? Následuje 15.e6! f6 16.Sh6 a je chybné 16...Dc4 pro 17.Vg7 Kh8 18.Vg8!

14...

g6

15.Sg5!?

...

Bílý hraje ostře. V podstatě již tímto tahem obětuje věž.

15...

Dc7

Zaslouhovalo pozornost 15...Dc8

16.Sb3

Sc5

17.Df4

Sg1

Typický Bronštejn. Tento skvělý útočník, považovaný za předchůdce Tala zažil svůj zápas o korunu již v roce 1950 s Botvinnikem – 12 : 12.

X A B C D E F G H Y
 8r ♠ + t k + (
 7p p ♣ + p + p'
 6 ♠ + + p + &
 5+ + P P ♣ %
 4 + + ♣ + \$
 3+ L N + P + #
 2P P + + P"
 1R + ♠ ♣ !
 x a b c d e f g h y

Černý tedy získal věž. Jediné, co musí udělat bílý je dát mat. A je pravda, že určité šance na to má.

18.d6 **Dc8**

Je nutné podchytit e5-e6.

19.Ke2!? ...

Riskantní, správné bylo 19.0-0-0, i když i po 19...Dc5 není výsledek boje zdaleka jasný.

19.... **Sc5?**

V ostrém souboji chybují oba soupeři. Nutné bylo 19...Dc5! A ani 20.Je4 Db5+, ani 20.e6 Df2 21.Kd3 J8d7 neslibuje bílému převahu.

20.Je4 ...

Počínaje tímto okamžikem probíhá útok bílého vynuceně.

20... **Jb8d7**

21.Vc1 **Dc6**

22.Vc5! **Jc5**

23.Jf6+ **Kh8**

24.Dh4 **Db5+**

25.Ke3! ...

Daleko silnější než 25.Kf2 Jd3+. Nyní na 25...Dd3+ následuje 26.Kf2 a šance končí...

25.... **H5**

26.Jh5 **Db3+**

27.ab **Jb6d5+**

28.Kd4 **Je6+**

29.Kd5 **Jg5**

30.Jf6+ **Kg7**

31.Dg5 a bílý vyhrál

Timman **Kovačević**

Wjik an Zee, 1970

1.e4 Jf6 2.e5 Jd5 3.d4 d6 4.c4 Jb6 5.f4 dxe5 6.fxe5 Jc6 7.Se3 Sf5 8.Jc3 e6 9.Jf3 Se7 10.d5!? moderní variace.

X A B C D E F G H Y
 8r + ♣ k + t (
 7p p p ♣ ♣ ♣'
 6 ♠ n + p + + &
 5+ + P P I + %
 4 + P + + + \$
 3+ N ♣ N + #
 2P P + + P P"
 1R + Q ♠ L + R!
 x a b c d e f g h y

10... **ed**

11.cd **Jb4**

12.Jd4 **Sd7**

Dobrou možností je 12....Sc8 13.d6!? cd 14.cd 14.Sb5+ Kf8!? 15.0-0 de 16.Df3 f6

13.Db3 ...

Olej o ohně přilije bílý po 13.e6!?fe 14.de Sc6 15.Dg4 Sh4+ 16.g3 Sh1 17.0-0-0 Df6 18.gh 0-0
 Pozice stojí za diagram :

X A B C D E F G H Y
 8 r + + t k + (
 7 p p p + p p '
 6 n + P w + &
 5 + + + + %
 4 n N + Q P \$
 3 + N L + #
 2 P P + + P "
 1 + K R + L + I !
 x a b c d e f g h y

Může přijít 19.Se2 Sd5
 (19...De5 20.Sg5 c5) 20.Sg5 De5
 21.e7 Vf7! A černý má výborné
 šance.corr 1979)

 13... c5!
 14.dc6 bc6
 15.Vad1 Jd5
 Chybou je 15...J4d5? 16.Jc6! Sc6
 17.Sb5
 16.Jd5 Jd5
 17.Sc4 Vab8
 18.Dd3 Je3
 19.De3 Da5+
 20.Vd2 Sb4

X A B C D E F G H Y
 8 t + k + t (
 7 p + l + p p p '
 6 + p + + + &
 5 w + P + %
 4 v L N + + \$
 3 + + W + #
 2 P P R + P P "
 1 + + K + R !
 x a b c d e f g h y

21. Sf7 **Ke7**
 Po 21...Kf7 22.0-0+ Kg8
 23.Vdf2! Dd5 24.Vf7 h6 25.e6 Se8
 26.Df4 má bílý silný útok. Také
 21...Kf8? Není dobré pro 22.0-0
 Sd2 23.Dg3!)
22.Dg5+ **Kf7**
23.0-0+ **Kg8**
24.Jf5 **Sf5**
25.Df5 **h6!**
 A remis věčným šachem ½

Zpracováno s využitím zahraničních a domácích materiálů.

- 1.В.Д.ПЕРСИЦ – Роль центра в шахматной партии
Физкультура и спорт 1983**
- 2.A.Suetin – Caro Kan bis Aljechin Vertaidigung
Sporverlag Berlin 1983**
- 3.Шахматы 1990**
- 4.Šach Info 2004**

ŠK Týn nad Vltavou

© Edice Junior, 1.8.2004

Svazek 14

<u>Obsah</u> :	Oběť kvality.....	1
	Centrum	
	1)Volní centrální pěšci.....	11
	2)Pěšcová struktura v moderním Ben-Oni..	14
	3)Útok čtyř pěšců v Aljechinově obraně.....	19

